

שירת צמח בן המן

מאת: בן-צור יצחק

אחד:	מלך אכשף	אחד:	כ מלך שמרון מראון
אחד:	מלך מגדו	אחד:	כא מלך תענך
אחד:	מלך-יקנעם לכרמל	אחד:	כב מלך קדש
אחד:	מלך-גוים לגלגל	אחד:	כג מלך דור לגפת דור
ואחד:	כל-מלכים שלשים	אחד:	כד מלך תרצה

מחבר: א. א.

אמר רבי חנינא בר פפא דרש ר' שלא איש כפר תמורה וכל השדות כולן נכתבו ארץ על גבי לבנה ולבנה על גבי ארץ והן משידה זו וסלבו בענן שארית על גבי ארץ ולבנה על גבי לבנה מ"ש שלא תהא תקומה למפלגין

כ"ג: א. א.

אריח.
הוא הכתב: לבינה. הוא חלק
שהוא כפליים מן הכתב. והאריח
חזי לבינה: שלא תהא להם תקומה.
שלא יהא להם מקום להרמיז לעדיו
תחמיו:

אבק מ"פ מוכיח חז"ל ע"פ קומה

אלא דלא מוכח כל עיקר הענין המבואר כאן שיש בקריאת עשרת בני המן שם ותורת שירה ובדומיא דשירת מלכי כנען, וטעמא בעי מהו ענין השירה.

משה: א. א.

כז תפל עליהם
 אימתה ופחד בגדל זרועה ידמו כאבן
 עדיעבר עמך יהוה עדיעבר עםיו
 קניית:

מאת: א. א.

- ו. וכשושן הבילה הרגו היהודים ואבד חמש מאות איש:
- ז. פרשנחתא*
- ח. דלפון
- ט. אספתא:
- י. פורתא
- יא. אדליתא
- יב. ארידתא:
- יג. פרמשתא**
- יד. אריסי
- יט. ארדי
- יז. ויתא:***
- יח. בני המן בן המנתא צרר היהודים הרגו ובבזה לא שלחו את ידם:

מכתב: א. א.

כרתנא: עד יעבור עמך ה' עד יעבור עמך ה' עד יעבור עמך ה' זו ביאה שנייה מכאן אמרו חכמים ראויים היו ישראל לעשות להם נס בימי נזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון אלא שגרים התנא:

אבק מ"פ א. א.

והביאור בזה, דהנה שירת הים על גאולת מצרים חייבת לכלול גם התכלית והגמר של יצייתם, וכיון ששלמות היציאה אינה אלא כניסה לארץ ישראל ששם השרה חקבי"ה שכינתו ביניהם במקדש ויכמטרש בדברי הרמב"ן ריש תרומה ובכ"מ, ע"י היתב משנית בעיני כיה"מ ענין יצייתם, ממילא השירה כוללת ביאה ראשונה וגם ביאה שנייה, והיינו דכתיב בסוף השירה "תפול עליהם אימתה ופחד וגו' עד יעבור עמך" וגו', כי הארת יצייתם עמרה ע"י כניסתם לארץ.

קריאת רש"י בלשון

יפול: א. א.

אחד:	מלך העי אשר מצד בית-אל	אחד:	מלך יריחו
אחד:	מלך חברון	אחד:	מלך ירושלים
אחד:	מלך לכיש	אחד:	מלך ירמיה
אחד:	מלך גזר	אחד:	מלך עגלון
אחד:	מלך גדר	אחד:	מלך דבר
אחד:	מלך ערד	אחד:	מלך חרמה
אחד:	מלך ערלם	אחד:	מלך לבנה
אחד:	מלך בית-אל	אחד:	מלך מקדה
אחד:	מלך חפר	אחד:	מלך תפוח
אחד:	מלך לשרון	אחד:	מלך אפק
אחד:	מלך חצור	אחד:	מלך מדון

שיריין והושקחן די אסר שלמה נביא סלקא
 דישקאל ברות גבוהה קדם רבון כל עלקסא
 יי. אסרמי שירקא אהאבירו בעלקסא דבין שיקא
 דין קשכח סן פולדון. שירקא קסיקא אסר אדם
 כוסן דאשקכק ליה חובתיה ואתא יוקא רשבתא
 ונאנן עלוי פהח פוסיה ואמר סמור שיר ליוקא
 רשבתא. שירקא הגייתא אסר משה עם קני
 דישראל בוסן די קנע להון קביעלקסא ית יוקא דסוף
 פהחו פולדון ואסרו פתרא שירקא דהיבדון קתיב
 כסן שנח משה ובני ישראל. שירקא חליקאה אסרו
 קניו דישראל בוסן דאתהיבת, להון קתיב דמא
 דהיקבין קתיב גבון שכח ישראל. שירקא רביעאה
 אסר משה נביא כר אסא וקניה למקטר סן עלקסא
 ואובח בה ית עקא בית ישראל דהיבדון קתיב
 אצרתו ססיא ואכלי. שירקא חסי שאה אסר ירושע
 בר נון פר אגח קרבא כנגעון וקמו ליה שיקא
 וסידרא חלמין ושית שיעין ופסקו מלטידי שירקא

2

15 אֲבִירֵי מַיִם עַל מַיִם חַסְדֵי חַסְדֵי

והנה כל שירה שבעולם ועין בתרגום ריש שחיש דקחשיב שם עשר שירות לא נאמרה כ"א על גמר הנס, וכמו שידוע מהגרי"ח עה"פ "אשירה לה" כי גמל עליי, שלענין השמחה על ישועה הכתיב "יגל לבי בישועתיך" אכן "אשירה לה" אינו אלא "כי גמל עליי", והביאור בזה, דהנה מציינו בגמ' (נ"ב כ"ה) מטבע העשויה כ"שירי", ופירושה כעגול. וכן מבואר במשנה לענין הוצאה בשבת (שבת נ"א, ב) "כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר", דהיינו דבר עגול שמוניחים על הבהמה, יעו"ש.

הרי שדבר עגול נקרא "שירי", וענינו של עיגול הוא שסופו נעוץ בתחילתו והיינו שהתחלה והגמר נפגשים יחד, ועד"ו לענין הנהגת הקב"ה בעולם הנה ישנה "מחשבה תחלה" שחייבת להתגלות דרך הנהגה מסוימת והוא ה"סוף מעשה" שמוציא אל הפועל מה שבעומק רצון מחשבתו ית' כביכול, והרי כשעולם המעשה מתייחס לממרי אל אור רצונו ית' העליון ומגלה את ה"מחשבה תחלה" היינו גילוי של סוד "עיגול", כי אז רואים המהלך מרישא ועד גמירא ואיך שסדר הנהגה שבעולם המעשה מתייחס אל התכלית שממנה משתלשל, וגילוי זה מחייב אמירת שירה מכיון שמאירה ה"מחשבה תחלה" בתוך המערכת של "סוף מעשה" והיינו "כי גמל עליי" ונ"ב כ"ה במהר"ל בכ"פ, ע"י חדא"י ריש פ' חלק, ד"ה שר לא ט"א²]. וזהו דאיתא (בסוף תענית), "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים" כו', ומחול היינו עיגול, כי אז תתגלה תכלית ההשגה שמחשבתו ית' העליונה כביכול נתגלה בשלימות בעולם המעשה ומתבטא ענין זה בעיגול ואשר על זה שייך אמירת שירה.

ונשכיל להבין לפי זה שענין השירה על הים הוא שאז נתגלה הארת אחרית הימים, וכדכתיב "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאותי", והיינו שנתגלה השורש של יחודו ית' דלעת"ל שהוא רצונו ית' במחשבתו ית' כביכול בסוד "סופו נעוץ בתחילתו", דהנה לעת"ל יתגלה איך שכל מאורעות העולם לפרטיהם אינם אלא לגלות אור כבודו ית' והוא מציאותם באמת, והרי יצ"מ היינו שורש גילוי הארה זו [ועי' משנית בעניני פסח, ענין כ"ד שהארת ים סוף ומעמד הר סיני חד גילוי ניעור, והוא כמפורש בספר הוהר סו"פ יתרו].

נמצונו למדים, דכיון דדרשינו שסוף השירה כולל ביאה ראשונה וביאה שניה, הא ע"כ שגם הם מצטרפים לשלימות הארת יצ"מ וכמשי"ג עפ"י הרמב"ן.

16 כִּי אֶתְּחַלֵּץ אֶסְתַּר בְּכַך גִּבּוֹר בְּסוּךְ

(ו) עשרת בני הפן. רחמי נקדר עולם (והם שרן ס"ו) אלו עשרה שכתב שטנה על יהודה וירושלים, כמו שכתוב בספר עזרא (ד' ו) ובמלכות אשורוש כחמו שטנה על יושבי יהודה וירושלים. ומה היא השטנה, לבטל העולים מן הגולה בימי כורש שהתחילו לבנות את הבית, והלשינו עליהם הכותים וההדלום, וכשמת כורש ומלך אשורוש והתנשא המן, דאג שלא יעסקו אותן שדירושלים בנין, ושלחו בשם אשורוש לשיר עבר הנהר לבטלן:

17 כִּי אֶתְּחַלֵּץ אֶסְתַּר בְּכַך

וכדלחרי' בלגדס רנ"י ומחלל טגד סמכרו רנ"י כלוסיג לו סליו וכו' לשוך כסנחו לרנן גניסה סנייה גימי טורח סמרו ספסלם וקנלו' רננן; סלח יטענו מוד סוס חרשמות סייט גימי לחפורוס ססנילס סמנת למי"ס וכו' אז סניב סלנס סנחולס סל חלרי"ס:

18 אֲבִירֵי מַיִם עַל מַיִם חַסְדֵי חַסְדֵי

והנה בביאה ראשונה נכבשה הארץ ע"י כיבוש מלכי כנען, ואילו ביאה שניה חיתה ע"י חצונות על המן ועשרת בניו, וכמפורש ברש"י (מגילת אסתר, פרק ח') "יראתי בסדר עולם אלו עשרה שכתבו שטנה על יהודה וירושלים, כמו שכתוב בספר עזרא, ובמלכות אשורוש בתחילת מלכותו כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלים, ומה היא השטנה, לבטל העולים מן הגולה בימי כורש שהתחילו לבנות את הבית והלשינו עליהם הכותים וההדלום, וכשמת כורש, ומלך אשורוש והתנשא המן, דאג שלא יעסקו אותן שדירושלים בנין, ושלחו בשם אשורוש לשיר עבר הנהר לבטלן", עכ"ל.

הרי עשרת בני המן עיכבו ביאה שניה, וע"י ההתגברות עליהם נתאפשר ביאה שניה, ובנין ביהמ"ק, וכן איתא בח"י הרמב"ן (שבת פ"ה) בסוגיית "מודעה רבה לאוריינתא,

פחה פוסייה איהו נאמר שירחא דהקב"ן קתיב קמן ישנח יהושע קדם יי. שירחא שתיחא אקרו קבס וקבורה ביקרא דמסר יי. יח סיקרא ויח סשקיתא קיב דגני דישראל דהקב"ן קתיב ושכח דבורח יבך בך בר אבינעם. שירחא שביעא אקרח נחא קיסן דאתייהבה לה כר סן קדם יי. דהקב"ן קתיב ועליאת סנה בגביעה ואקרח שירחא סמיניחא אקר רור סלקא דישראל על קל גסיא בעבר לית יי. פחה פוסייה נאמר שירחא דהקב"ן קתיב ושנח דור בגביעה קדם יי. שירחא השיעא אקר שלמה סלקא דישראל קרוח קורשא קדם רבון קל עלקא יי. ושירחא עשיריחא עתידין לסיקר בני נקחא קענן ד'ספון סגלוחא דהקב"ן קתיב וקפיש על ידיו דישעיה נבוא דהקב"ן קתיב שרא דבין יהא דכין לסרנא קביל אתקדשות מנא דסקחא וסרוח לקא דקא דאילין דאתחזקה קדם יי. קלה וסרין פשטא בסיני וקר וקר סלקא למעל לסרנא רנ"י וקסלח קדם יי. פקישא דישראל:

19 מִיּוֹם כְּתוּבָה דְּמִ' קָטוּ

נחלים (י"ג ו') כמיב, ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה לך כי גמל עלי. וזכור הגר"ם ז"ל הכ קרא, דהנה יש להסמפק היכא שנטוח בנטחון גמור שיעשה לו גם האם יכול כבר לומר שירה על הנס. ואמר דזו כוונת הפסוק, "ואני בחסדך בטחתי", היינו שיש לו כבר בטחון גמור שיעשה לו הקב"ה חשועה, עכ"פ זהו רק לענין "יגל לבי בישועתך", דיש לו כבר את השמחה כאלו נושע, "אשירה לך", אבל לענין אמירת שירה, זהו רק "כי גמל עלי", והיינו דוקא לאחר שכבר גמל עלי שניהמה החשועה בפועל, עכ"ד.

20 סָמָא מִצִּיבָא בַּב

"בעי ר ירמיה כשר מרו

21 כִּי אֶתְּחַלֵּץ אֶסְתַּר בְּכַך

כשיר. מוטלך בעגול כאלעדה:

22 אֲבִירֵי מַיִם עַל מַיִם חַסְדֵי חַסְדֵי

השיר יצאן בשיר ומשכן בשיר "ומזן עליהן" (ו) ו"וטובלך במקומן:

23 כִּי אֶתְּחַלֵּץ אֶסְתַּר בְּכַך

כשיר. כמו אלעדה סניב זוארו וטענת קטע זה ומכניסן ס' רעועה או חבל ומושכן הנהמה:

והי"ל, ויבאמרו, באחד ויני סמדריו סיה או, ודבני ויחוקאל עבד שבעכו רבו כלום יש לו עליו וכו', לפיכך שכאוב לארץ בבאה עניה בימי עזרא, עמדו מעמדם וקבלו ברוחו של יסעו עד תרעמות, והיוני בימי אחרשורש שהוצאם ממדת לחיים, והיה זה התיב עליהם מנאילה על מצרים, הרג להדיא שהיקדמו וקבלו, על מורס מיתבל תליא בבאיא עניה.

ונמצא מבאר שתלך מעצם חס מורים הוא שנתאפשר ביאה עניה, ויש לכאר עד כענסי יותר עמוקות ענין מה ששלמות הארת יצי"מ תגלה ענין מלתמה מלכי כענ מלתמה עשרת בני חסן.

וירצו **אמר רבי**, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

אמר רבי, **הוא יתחיל לכל צדיק וצדיק**, **שלא מאת ועשרה עלמות, שנאמר** (משלי יז, כא): **"להחיל אהבי יש ואצרת יום אמלא"**.

4

ובכיון שסוד כתר הוא שורש ההוי ממילא כלול בו תרתי, עולם השכר ועולם העבודה גם יחד, והיינו שהכתר מוציא מתוכו פעמיים "יש", האחד התכלית שאליה מגיעים והוא עצם ה"יש" שהוא הרבה למעלה מהשגת אנוש והיינו עולם השכר, והשני המהלך להגיע לזה, והוא החליכה מ"יש" ל"יש" - מ"סוף מעשה" ל"מחשבה תחלה"

מכלל ס'גש' אצוק ס'גב'רין ק' (37)

עתיד הקב"ה להנחיל אוהבי יש וכו', פי' שהמציאות נקרא יש, וכל המציאות הוא לצדיק וע"ז אמר הכתוב להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא פי' אוצרותיהם היינו הנסתר שאינו

בגלוי אמלא, כי הנגלה נקרא יש אצל הנסתר, וכל נסתר אין לו מציאות גמור בפעל שהוא נסתר והוא זולת הדבר שהוא יש, ומה שאמר עתיד הקב"ה להנחיל הצדיקים ש"י עולמות, (שהעולמות) ר"ל, כי המציאות בעולם כפי הראוי למציאות הם במספר י"ש לא פחות ולא ביותר ומה שאין ראוי אל המציאות אינו נמצא, ולפיכך אמר שהקב"ה עתיד להנחיל לצדיקים כל המציאות.

ו"ש מפרשים אלו י"ש עולמות, והיינו שהספירה העליונה היא כתר עליון החצי ממספר כתר הוא ש"י, כי כל כתר יש בו שני דברים, שהכתר מצורף למטה אל אשר הוא כתר לו, ואינו מצורף לגמרי, במה שכל כתר נבדל מן אשר עליו הכתר, שהרי (הוא) עליו, נבדל ממנו ואינו כמו המלבוש אשר הוא מצורף לגמרי, ולפיכך החצי שייך אל העולם, ומהו הושפע ש"י עולמות בזה הצירוף שיש למדה הזאת שהיא הכתר אל עולם הם כל המציאות ולפיכך הם ש"י עולמות אמנם עיקר פי' זה וסוד זה נבאר במסכת עוקצין (פ"ג) ע"ש.

מאכלא א' (38)

אמר לזו במאי עסקיתו אמרו ליה בזמן שביית המקדש קיים מאן המעבד מנחה בייתי מלי קומציה דסולחא* ומחכפרי ליה אמר לזו אתא מלי קומצי קמחא רידכו ודחי עשרה אלפי ככר כספא

כ'ל' א' (39)

הזכות קפידה, דורש פגמי של יום ושעה פקר מימן סיה" הול יום מטסת העומר:

א"יוב' י' (40)

יב פ'יש'שים חכמה וארץ ימים תבונה:

א"יוב' י' (41)

ואמנם

בקרא כתיב (איוב י"ב) "ביש'שים חכמה", ואיתא בקדמונים⁷ שהוא בסוד "יש" י", כי מי שיש חכמת אלקים בקרבו משתייך אל ה"יש" שהוא בסוד עולמי שכר.

אלא השלום, שנאמר (תהלים כט, א): "ה' עז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום."

א"יוב' י' (42)

וכמה מתוק לפי זה סיפא דמתני' הגי'ל ש"לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום", דהנה הגימט' של "ברכה ושלום" הוא ג"כ מספר תרי"ג, ונמצא לפי זה שהקיום התכליתי של "להנחיל אוהבי יש" הוא או ע"י ש"בני ישראל יש", או ע"י "ברכה ושלום יש" כי דרך שניהם מתגלה ש"י עולמות בארץ החיים.

א"יוב' י' (43)

י' הספר ד"ס והן א"ה כבוד עשה ויהי ב"ה זכרה ה"ב ב"ה אבד ר"ב ל' עשה פ"ו ועשה נ"ו תלו עשה מחוץ על השתתם ור"ב א"ה א"הן ש"מחור על הפתחים טבעים היא רחוב י' שבעים בלחם ושכר אל תקר שבעים אלא שבעים ויהי בר אבא אבד כ"ח סאחים וטענה ה"ו שאמר ויהי ב"ו"ו ויהי ב"ו"ו סאחן ואיתרס ה"ו אבד ר"ב סמך בר ע"תק ר"ב כ"ח

כ"קס א"ס"ק ר"ג (44)

ואת | פרשנדתא ואת | דלפון יש ככולן פסקין בין ואת לשמות, לרבות אחרים שנהרגו, והפסק כאילו כתיב שם איש אחר שנהרג, והוא שאמרפ"ג י' בני המן נתלו ו"י נהרגו.

א"יוב' י' (45)

תו רבנן א"רבעה ס'ו בעצו של נחש וא"ל הן בעינין בן עקב תעמם אבי משה ר"ש אבידוד וכלאב בן חד: וכלדו נמרא לבר מיש אבי חד רמפ"ש ביה [ק"א] דכתיב "ואה עמשא שם אביש"לום תחת יואב על הנצבא ועמשא בן איש ושבו יתרא הישראל איש בא אל אביגיל בת נחש אמות צדקה אם יואב וכי בת נחש היא והלא בת יש היא דכתיב "ואצותיהם צדקה ואביגיל אלא בת ס' שבת בעצו של נחש:

א"יוב' י' (46)

ובהקדמת הענין נראה, דהנה בפסוקים נקרא דוד בשם "בן יש"י", וגם שמואל הנביא הלך לבית "יש"י בית הלחמי" למשוח מלך, הרי שהשורש של משיח הוא באביו יש"י, ועומק הענין הוא דהנה בסוף הש"ס תנינן [ונסנהדרין ק, א] "עתיד הקדוש ברוך הוא ליתן לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, י"ש בנימטריא תלת מאה ועשרה הוי", הרי ששכר הצדיקים הוא בסוד י"ש"י, ועולה יפה גם בערך המספרי, והרי ידוע שהקב"ה ברא את העולם י"ש מאי", והיינו שכל ההוייה וה"היות" נקרא "יש"י, ושכר מעשה הצדיקים הוא שכל החויי כולה ניתן להם.

א"יוב' י' (47)

וב' עמר היונו ש"י ש"י כמנין כתר

(48)

כתר בנימטרי' ב' פעמים "יש"

והנה איתא בקדמונים ש"כתר" בנימטרי' ב' פעמים "יש" 5, והביאור בזה, דהנה סוד "כתר מלכות" הוא שורש וראשית כל ההוייה כולה והוא תכלית הכבוד הנחצי - שכר כל המעשים, והוא בסוד "סוף מעשה במחשבה תחלה", דהנה התחלת הקומח הוא הראש, אכן אדם שמאשרים אותו שהוא אדם השלם מכתירים אותו עם כתר מעל לראש, וענין הכתרה זו הוא קבלת הכבוד שהוא הרבה יותר גבוה ממה שהרויח מעבודת עצמו. ואמנם כך הוא ענין כתרו של מלך שנמשח ע"י הנביא אשר בזה נתלה עליו הכתר מלמעלה, אך אי"א לאדם להכתיר את עצמו מכיון שהכתר גבוה מהאדם עצמו ועל כל כי חיי קריע ליה בנמי "מלכותא בלא תנא" דחיינו מלכות של חוצפא וכדאמרין בסנהדרין קי"ח, א"ז.

התיקון של "או אהפך אל עמים" (וכמו שיתבאר למינו עוד בענין י"א), שמחבר חכמה תתאה לחכמה עילאה ובי בחינות היישי"ש נעשים אחד.

איבין מ"ס פ"ג א"א קצ"ב קצ"ב

יש לו רב ויש לו כל

אלא שיש להוסיף עוד, דהנה באמת לא סגי בחכמת יוון לבד כדי לגלות "ישועה" זו החיצונית של משיח השקר, אלא שצריכים גם שהכחות של אדום גופא יצטרפו אליה.

דהנה אחרי שיעקב אבינו נתן את מנחתו לעשו כדי לפייסו, כתיב "ויאמר עשו יש לי רב אחי יהי לך אשר לך", ואילו יעקב השיבו "אל נא אס נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מיד וגו' כי הנני אלהים וכי יש לי כל ויפצר בו ויקח". הרי שההבדל ביניהם הוא שקיומו של עשו הוא בבחינת "יש לי רב", דהיינו שענינו להרבות רכוש, ואילו ענינו של יעקב הוא שכל מה שיש לו כלל אחד הוא בדרך שלא נתפס על כל רכושו כי"א השם "יש לי כל" 14.

והביאור הוא כי אליבא דיעקב כל מה שיש בעוה"ז אינו אלא למען נקודת רצונו יתי שיוצא לאור ע"י כל פרטי המציאות, וכל הרכוש המצורף ליעקב מתעלה על ידו לשורשם (וכמפורט בספר מסילת ישרים ב"א על יעקב שהעולם מתעלה עמו, יעו"ש ופי"כ"ו, והרי פשיטא שכל מה שיש בעולם מגלה עוד תוספת נופך ברצונו יתי העליון, ותכליתם לגלות יחודו יתי, ונמצא שכל מה שתחת ידי יעקב מצטרף אל היחוד השלם שבסוד "אין עוד מלבדו", וממילא לא שייך לגביה ענין "ריבוי" כי רכושו מחובר אל היחוד השלם. אכן עשו הרשע מפריד את הכל מיחודו יתי, וכלפי דידה כל מה שיש לו דבר בפני"ע הוא וממילא רכושו חשיב ריבוי ואינו נכלל יחד כלל.

מאסף אספר ה"א

ויספר להם
המן אתיכבוד עשרו ורב בגו ואת כל
אשר גדלו המלך ואת אשר נשאו על
השרים ועבדי המלך:

מאסף אספר ה"ב

כי מרדכי
היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול
ליהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו
ודבר שלום לכל ירעו:

מאסף אספר ה"ג

ולכך המן, כיודע במדרש [ילק"ש ח"ב רמז תרפ"ה] דאסתר נמשלה לאילה, כי אילה רחמה צר והקב"ה מזמין לה נחש, וכן היה אז שרחמה צר, והקב"ה הזמין להם המן הנחש לשוך אותם והיו מולידים, וצמחה ישועה על ידי תשובה, וכך הוא בכל פיוטים כי המן נחש, והמן ידע כי הוא נחש.

ומעתה מתבאר לן שיישי"ש שהוא השורש למלכות בית דוד, מחזיק בתוכו המעבר שבין היישי"ש של עוה"ז והיישי"ש של עולמי שכן, וזהו שעצם השם ישי הוא בסוד יישי שיי, והיינו שהאות שייך נכפל כדמצינו בתורה הרבה כיוצ"ב (בענין השם יששכר עם שייך אחד שפירושו יישי שכן), ור"ל שהוא שורש המהלך מהיישי"ש של עולם העבודה אל היישי"ש עולמות שהוא עצם היישי"ש, וכפילות הזאת מושרש בו באיחוד גמור מבלי כח המפסיק והמבדיל של הנחש בנייהם.

אספר מ"ס פ"ג א"א קצ"ב קצ"ב

וצירופן להנחיל אוהבי יישי"ש (שם הבא) בני חצי כתר, וכלו יישי"ש

מאסף אספר א"א קצ"ב

בזה ראה שכתן של צדיקים שהיו בלוחות תרין אותיות בסדרן, כנגד תרין נצוצות אור שהיא השכר של צדיקים שיש לכל צדיק בעולם הבא בי פעמים יש, דהיינו חלקו וחלק חבירו כמבואר בפסוק (סלה ח"א) להנחיל אוהבי יישי (שקצין פיג ומיכן, ולא די שיש לו שיש שלמות, רק ואוצרותיהם אסלא, אותו האוצר שהיה לו לחבירו ילקח גם כן בגן עדן, נטל הוא חלקו כדאיתא בהגינה (דף סו ונ"א)), לכן בארצם משנה ירשו (ישעיה ח"א), נמצא שהוא נחל בי פעמים יישי שהוא כמניין כתר, וזה

סוד בישישים חכמה (א"ב יב י"ג), והנה היה גם כן י" הכרות כתובים בסוד אור חוזר שהוא בסוד הדין, והיה נרמז בו גם כן תרין נצוצי חושך שהם סוד ענש של רשעים בניהם, (וחושך על פני תהום (בראשית א ג), זו מעשיהם של רשעים (כר פיג ח"ג), ויש במדרש רבה הרשעים שתכסו בחושך, הגיעות הו כסה כספן אותה בכלי חרס מינה ובה, כלי חרס דייקא שהוא בניספריא וחשך), שכן הוא סוד הפסוק ורשעים בחושך ידמו (שמואל א"ו ב ג), רשעים ניספריא תרין, ונרמזו בפסוק בהכרת רשעים תראה (תילים לו ודן) חושבנא דדין כדון, רצה לומר רשעים שלים למספר כרית, ספאל וספין ועדש בניספריא כרית.

נמצא שעל כל אות יגיע כתר, שהוא סוד תרין נצוצי אור, לכן אמר רב לך, סלת לך דייקא, מה רב סובך אשר צפ"נת ליראיך (תילים לא וכו'), צפ"נת בניספריא תרין, תרין נצוצי אור שיגיע לכל נשמה בישראל, ויש פעלת להוסיף כך נגד בני אדם (שם), כי כמו שבני אדם הם ס' רבוא פרצופים, ועל כל פרצוף יגיע כתר שהוא תרין נצוצי אור, כן גם היה קושר הקביה כתר לכל אות ואת סן התורה.

אספר מ"ס פ"ג א"א קצ"ב קצ"ב

כי מדרכי כשפמד פליכס המן . והשכות לו אח נמולו של ראש . שרין להוה כ"ד חינות כנגד ל"ר המן כהחוש נמגילט וכ"ד לחיחה שנספרת כ"י המן :

מאסף אספר ה"ד

המן, ד"ן פעמים המן במגילה כמנין (ולאחוס"א"ש), לכן במזמור בקום עלינו (תהלים קכד) ג' פעמים אזי והם בני ד"ן.

אספר מ"ס פ"ג א"א קצ"ב קצ"ב

וראיתונו לכל זה מובן היטב למה נקרא ישי בשם נחש וגם שימי עיבור הנחש רמזו הוא למשיח שהוא בגימטרי" נחש, דהנה הכח החוצץ והמעכב חיבור ב' בחינות היישי"ש אשר תכליתם להיות אחד בסוד ישי (יישי"ש) וחולקן לשני ענינים נפרדים, הוא הנחש שמכניס את הבריאה לתוך מצב שהוא מנותק ונפרד מהיישי"ש של מעלה, אשר לפי דרכיו למדנו דהיינו טומאת יוון שמפרידה בין היש של עוה"ז ועוה"ב, ומובן היטב בזה שמישיח הוא זה שלוקח כח היישי"ש שבסוד נחש ומחברה ליישי"ש האמיתי, וזהו תכלית